

Deres ref.: 24/3570

Oslo, 24. september 2024

HØRINGSSVAR FRA RETTSPOLITISK FORENING – HØRING AV NOU 2024: 12 - HÅNDHEVING AV MINDRE NARKOTIKAOVERTREDELSER

1. Innledning

Rettspolitisk forening er en frivillig og partipolitisk uavhengig forening av jurister, advokater, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Vi arbeider for å forsvare og utvikle sentrale rettsstatlige og velferdsrettslige verdier, fremme menneskerettighetene, og bedre rettsstillingen til utsatte og sårbare grupper.

2. Overordnet kommentar til forslaget

Overordnet er Rettspolitisk forening kritiske til mandatet som er gitt Rushåndhevingsutvalget, som eksplisitt pålegger utvalget å utelukke drøfting av spørsmål om en fullstendig eller delvis avkriminalisering av bruk og tilhørende besittelse av narkotika. Dette utgangspunktet er i strid med nyere forskning og kunnskap om rusavhengighet, som understreker at kriminalisering ikke oppnår den ønskede effekten, men heller kan forverre situasjonen for de mest sårbare gruppene i samfunnet.¹

Rettspolitisk forening anser at utvalget dermed fratras muligheten til å vurdere avkriminalisering som en del av en helhetlig løsning. Ved å fastholde straff for bruk og besittelse av narkotika til egen bruk, hindres muligheten for mer effektive, forebyggende tilnærminger, noe som strider mot kunnskapsgrunnlaget fra Rusreformutvalgets utredning NOU 2019:26.

Kriminalisering av rusmiddelbruk har vist seg å ikke ha den ønskede forebyggende effekten, og har i mange tilfeller bidratt til økt stigmatisering, utenforskap og marginalisering. Dette gjelder spesielt for ungdommer og rusmiddelavhengige, som er ekstra sårbare i møte med rettsvesenet. Vi mener imidlertid at straffesporet også er feil i møte med vanlige borgere som bruker rusmidler uten å ha et rusproblem. Straffereaksjoner for slike handlinger fremstår som uforholdsmessige og skadelige for

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-26/id2683531/>

samfunnets generelle tillit til rettsvesenet. Rettspolitisk forening mener at straffereaksjoner mot rusbrukere er en feilslått strategi som kan forverre både deres situasjon og samfunnets evne til å håndtere rusbruk og rusproblematikk på en human og hensiktsmessig måte.

Forebygging av rusbruk blant mindreårige er viktig og bør prioriteres, men dette må utelukkende skje gjennom helse- og sosialfaglige tiltak, ikke ved bruk av straff. Rettspolitisk forening er kritiske til utvalgets forslag om økt bruk av tvangsmidler, som ransaker og spyttprøver. Slike tiltak risikerer å svekke tilliten mellom unge og hjelpeapparatet, og kan føre til alvorlige brudd på rettssikkerheten. Straff som reaksjon mot ungdommer må unngås, og forebygging bør erstatte strafferettslige reaksjoner.

Rettspolitisk forening stiller seg kritisk til forslaget om å innføre en egen straffeutmålingsordning for personer som anses som rusmiddelavhengige. Loven skal være lik for alle, og det er ikke konstruktivt å skille mellom rusmiddelavhengige og andre brukere. En slik differensiering vil være svært vanskelig å praktisere i politiets førstelinje og kan føre til ulik rettshåndheving og rettssikkerhetsproblemer. Vi mener at enhver form for straffeutmåling for rusbruk er uhensiktsmessig og uforholdsmessig, gitt det kunnskapsgrunnlaget vi har i dag.

Rettspolitisk forening mener videre at strafferettslige reaksjoner mot bruk og besittelse av narkotika til eget bruk er ineffektive og skadelige. Vi oppfordrer derfor regjeringen til å vurdere mer humane, forebyggende tilnærminger til rusproblematikk, som prioriterer helse og sosialt arbeid fremfor kriminalisering og straff. Å innføre et nytt straffebud i straffeloven § 232 a slik utvalget foreslår, er derfor helt feil vei å gå.

NOU 2024:12 hviler på et grunnleggende feilaktig premiss om at bruk og besittelse av ulovlige rusmidler fortsatt skal kriminaliseres. Fremfor å bidra til løsningene, representerer utredningen er forlengelse av en feilslått politikk som skader de mest sårbare gruppene i samfunnet, ved å holde på straff som reaksjon på mindre narkotikaovertrедelser. Straffesporet er en tilnærming som hverken er hensiktsmessig eller forholdsmessig. Det er heller ikke i tråd med moderne forskning om rusavhengighet, rusbruk og forebygging.

3. Vår anbefaling

Utredningen bør forkastes i sin helhet, og den videre utviklingen av norsk ruspolitikk bør bygge på anbefalingene fra NOU 2019:26 Rusreform – fra straff til hjelp, som foreslår en overføring av ansvaret for rusbruk fra justissektoren til helsevesenet.

Rettspolitisk forening mener det er på høy tid å forlate straffesporet og heller søke helse- og sosialfaglige løsninger som tar sikte på å hjelpe personer med rusproblemer, samtidig som vi unngår å kriminalisere folk for bruk av rusmidler til eget bruk

Eventuelle spørsmål om høringen kan rettes til styret på styret2@rpf.no.

Rettspolitisk forening v/
Adrian Idehen
Bjørn Winqvist
Fanny Anne Grandal Bardoz
Kristine Hegle
Sofia-Madelen Myhra Olsen